

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Стецюк Олександр

студент 2 курсу юридичного факультету
Волинського Національного університету і
мені Лесі Українки (м. Луцьк)

Звільнення від обов'язку зберігати професійну таємницю під час кримінального провадження

Показання свідків є найпоширенішим видом доказу у кримінальних провадженнях. Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України у ст. 65 наділяє деякі категорії осіб свідоцьким імунітетом. Тобто особа звільняється законом від обов'язку свідчити, при цьому гарантується реальне забезпечення прав учасників провадження на конфіденційність інформації, та право окремих категорій осіб відмовитися від давня показань. Для деяких із таких осіб, законодавець передбачив можливість, коли такі особи можуть надати у свідченнях інформацію, яку законом допитувати забороняється.

Частина 1 ст. 65 КПК України зазначає, що свідком є фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань[1]. Свідоцький імунітет у працях науковців класифікується по різному, ми пропонуємо розглядати лише два види такого імунітету, що прямо впливає із чинних норм законодавства. Це імперативний та факультативний імунітет [2, с.158]. Імперативний імунітет закріплюється у ч.2 ст.65 КПК України, де законодавець чітко передбачив категорії осіб які не можуть бути допитані як свідки, та відомості які такі особи не можуть повідомляти при допиті як свідки. Факультативний імунітет, це право особи не свідчити. І таке право мають особи, які мають право дипломатичної недоторканності, а також працівники дипломатичних представництв - без згоди представника дипломатичної установи та будь яка особа щодо пояснення, показання, які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні її близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення.

Щодо, деякої категорії осіб, до яких застосовується імперативний імунітет як свідків, закріплено випадок, коли такі особи можуть надати

відомості, на які встановлена заборона. Це передбачено частиною 3 ст.65 КПК України, щодо: захисників, представників потерпілого, цивільних позивачів, цивільних відповідачів, юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, законних представників потерпілого, цивільних позивачів у кримінальному провадженні - про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням функцій представника чи захисника; адвокатів - про відомості, які становлять адвокатську таємницю; нотаріусів - про відомості, які становлять нотаріальну таємницю; медичних працівників та інших осіб, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторону життя особи - про відомості, які становлять лікарську таємницю; священнослужителів - про відомості, одержані ними на сповіді віруючих. Звільнення від обов'язку зберігати професійну таємницю, такими учасниками провадження можливе лише особою, що довірила їм ці відомості, у визначеному нею обсязі. Таке звільнення здійснюється у письмовій формі за підписом особи, що довірила зазначені відомості [1].

Ця норма є предметом багатьох наукових досліджень, щодо недосконалості викладу норми, та обмеженості регулювання проблемних обставин.

Важливим, є вирішення ситуації коли, особа яка довірила відомості померла, або немає можливості оформити звільнення у письмовій формі. Багатьма науковцями, зокрема У.Ю. Поляком, висловлюється можливість, що нотаріусу, у випадку смерті довірителя, таку згоду можуть дати його правонаступники або представник. Якщо в довірителя не було правонаступників чи представника, а також у випадку неможливості зв'язатися з ними, суд може звільнити особу від обов'язку зберігати професійну таємницю [3,с.347]. Позиція, науковці посилається на досвід іноземних країн, зокрема Республіки Вірменія, де саме така норма передбачена в законодавстві про нотаріат.

Вважаємо, що подібне регулювання питання не є правомірним, та допустимим оскільки, впровадження такої зміни потягне подібну зміну і для решти осіб наділених імперативним свідоцьким імунітетом.

Також, до цієї категорії належить священнослужителі - про відомості, одержані ними на сповіді віруючих. Законодавець, зазначає, що священнослужитель також може поширювати відомості, одержані ними на сповіді віруючих, у випадку письмового дозволу таких осіб (віруючих). В науковому полі існує дуже палка дискусія, щодо виключення п.5 ч.2 ст. 65 КПК України із переліку у ч.3 ст. 65 КПК України. Згідно ЗУ «Про свободу совісті та релігійні організації» ніхто не має права вимагати від священнослужителів відомостей, які отримані ними під час сповіді віруючих [4]. Вказівка на можливість звільнення священнослужителів від обов'язку зберігати професійну таємницю особою, котра довірила їм ці відомості, грубо порушує основи християнської релігії і є втручанням у справи церкви [5, с.115]. Тому, ми поділяємо думку, що необхідно виключити священнослужителів із переліку ч.3 ст.65 КПК України.

Вважаємо, що необхідно розширити можливість особи, звільнити визначених осіб, від дотримання професійної інформації. Зокрема, здійснення такого звільнення не лише у письмовій формі, станом на сьогодні

з розвитком інформаційних технологій вважаємо, що таке звільнення можливо здійснювати і в режимі відео конференції такої особи, де вона підтвердить своє волевиявлення щодо цього. Також, це дасть змогу роз'яснити такій особі всі необхідні наслідки такого звільнення.

Отже, не дивлячись на невеликий термін чинності норми передбаченої у ч.3 ст.65 КПК України, існує наявність здійснення перегляду цієї норми та внесення змін. Зокрема, щодо надання згоди на, звільнення від обов'язку зберігати професійну таємницю, особою яка довірила їм ці відомості, у випадку смерті такої особи, або неможливості оформити таке звільнення письмово. Також, щодо наявності звільнення від такого обов'язку священнослужителя, та покращення здійснення процесуального порядку оформлення такого звільнення.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/conv#n886>
2. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Groшевий , В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Х. : Право, 2014. – 824 с.;
3. Поляк У. Ю. Заборона допиту нотаріусів як свідків у кримінальному процесі. Часопис Київського університету права. 2019. Вип. №4. С. 345-349;
4. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>;
5. Король В. В. Засада гласності та її обмеження в кримінальному судочинстві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Львівський національний університет ім. Івана Франка. Львів, 2002. 205 с.